
MINERALNYTT FRÅN SVERIGE

KUTNAHORIT

Vid ett besök vid den gamla silvergruvan vid Slädekärr vid Vänerns strand NO om Ånimskog i Dalsland i april -89 tillsammans med Dan Johansson, tog jag hem några stuffer med något som föreföll vara ankerit. Eftersom jag är noggrann av mig och vill veta exakt vilka mineral jag hittar, skickade jag för säkerhets skull iväg några prover till Uta Müller för analys. Döm om min förvåning när jag ett par månader senare får till svar att det var kutnahorit.

Anledningen till min förvåning var den att detta mineral först och främst förekommer vid manganförekomster. Slädekärr är en sulfidmalmsförekomst. Jag blev till slut tveksam till om analysen verkligen var rätt utförd, och jag skrev och frågade om det insända provet inte kunde vara ankerit, istället. Ankerit och kutnahorit står varandra nämligen nära kemisk sett, och man kan lätt missta sig vid analyser. Men enligt svaret jag fick är det med stor sannolikhet fråga om kutnahorit. Hon rekommenderade mig en kemisk analys, men detta har jag inte gjort än. Mineralen förekommer som ljusbruna, spatiga körtlar i kvarts.

Två nya mineral för Harstigen kan jag presentera, som jag hittade i juli resp september -89. Analyserna är gjorda med hjälp av en röntgendifraktometer hos Uta Müller i Västtyskland. Det bör tilläggas att en röntgenanalys inte alltid är en komplett analys, den bör i vissa fall kompletteras med en kemisk sådan. Men på analysprotokollet från Uta Müller finns inga kommentarer om eventuella tveksamheter, så jag utgår ifrån att analyserna är korrekta. Mineralen är:

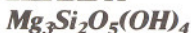
XONOTLIT

Brun, ljusbrun. Förekommer som stråliga, sidenglänsande aggregat på tunna

sprickor i fältspatskarn, tillsammans med gul hedyfan och pyrofanit. Sprickorna var fyllda med kritvit prehnit, som för det mesta är tät, men här och var uppträder den som radialstråliga lameller.

LIZARDIT

Jag har hittat mineralet i en stuff och där förekommer det som gulbruna droppstensliknande aggregat i en öppen spricka i grönskarnsblandad magnetit, tillsammans med kalcitkristaller. Grönskarnet består till största delen av diopsid. Kalcitkristallerna är belagda med svart järnoxid/hydroxid, och utanpå denna beläggning kan man se vackra dendriter. Lizardit är ett serpentinmineral.

Erik Mofjell

SVABIT

Under ett besök på natten i Kesebols mangan/koppargruva i nordöstra Dalsland april -89 hittades ett svabitliknande mineral. Anledningen till besöket i gruvan var att jag misstänkte att svabit kunde förekomma i gruvan.

Kesebol gruva har nämligen vissa likheter med mangangruvorna i östra Värmland, med malmineral som t. ex. braunit, hausmannit och jakobsit; övriga «typiska» Långbansmineral från Kesebol är rhodonit och neotokit. Det intressanta med Kesebols gruva är att den har brutits både på koppar och mangan, något som är ganska unikt för Sverige. Ytterligare «nye» mineral kommer med stor sannolikhet att upptäckas i Kesebols gruva, eftersom den har varit dåligt undersökt. Svabiten från Kesebol förekommer mycket sparsamt som linser och körtlar i manganmalmen tillsammans med jakobsit, kalcit, hematit, granat, rhodonit och neotokit. Körtlarna är sällan tjockare än en cm men kan ibland vara uppemot

MINERALNYTT FRÅN SVERIGE

flere cm långa. Mineralet är gråvitt i dagsljus och har en gulorange färg i kortvågigt, ultraviolettt ljus, vilket är typiskt för mineralet.

Svabiten har ej iakttagits i kristallform utan förekommer som derba massor.

Mineralet undersöktes jan. -90 av Uta Müller i Västtyskland med hjälp av röntgendiffraktionsanalys och om man får tro resultatet av analysen så är det undersökta mineralet svabit.

Detta arsenat tillhörande apatit-gruppen har i Sverige tidigare påträffats i: Sjögruvan och Manggruvan i Västmanland, Ultevisområdet i Lappland, Harstigen, Pajsberg (?), Nordmarksberg, Jakobsberg och i Långban utanför Filipstad i Värmland, där den kan förekomma rikligt. Efter vad jag vet, så är ej mineralet tidigare känt i Sverige söder om Bergslagen.

CATTIERIT

CoS₂

Detta mineral förekommer i Nordmarks Odalfält, norr om Filipstad, som stålgrå

metalliska körtlar tillsammans med andra sulfider. Närmare beskrivningar saknas.

TSUMOIT

BiTe

Detta mycket sällsynta mineral har påträffats i Björkdalsgruvan, som Terra Mining bryter väster om Skellefteå i Västerbotten. Tsumoit förekommer tillsammans med gediget guld och eller rikligt med sulfider på tre olika sätt:

A: En tät frostig tsumoit i varierande grå nyanser. Uppträder som sprickfyllnader ock körtlar upp till 5 mm:s storlek. Övrig paragenes är bl. a. kalcit och turmalin.

B: Glänsande små silvervit tsumoitblad, hopblandade med kopparkis och turmalin.

C: En stark magnetkisrik paragenes där tsumoiten uppträder som glänsande blad på tunna sprickor tillsammans med guld, kopparkis och pyrit. Tsumoit är ett nytt mineral för Sverige.

Dan Johansson

Bumlingen sept. 1990

**Våre kart og publikasjoner
er spennende lesning.
Du får dem fra:**

Be om katalog. Tlf. 07 92 16 11, 7001 Trondheim.